

Egy idézettel szeretném kezdeni, mely Halltói származik. " A játékmotívumot, amely fontos az emberi természetben, a művelődés érdekében kell mozgósítani. Az oktatásnak szoros kapcsolatban kell lennie azzal, amit a gyermek szeret csinálni, amire kíváncsi!"

Nekem is az a véleményem, hogy a gyermekek fejlesztésének legjobb módja, ha a gyermekeknek fel tudjuk kelteni a kíváncsiságukat és belső késztetései vezetik a gyermeket a tanulás felé és nem a külső kényszer, amit a környezet állít fel a gyermekkel szemben. Kutyaikkal megélt élményeim során felfedeztem és megtaláltam bennük a játékoságot és a gyermekekkel kapcsolatos tapasztalatom során, hogy a kutya önmagában, pusztán jelenlétével fel tudja kelteni a gyermekben a megismerési vágyát. Szerintem megfelelő irányítás és együttműködés mellett ezek a lehetőségek jól hasznosíthatóak különböző területen a fejlesztés érdekében.

Ebben az előadásban főleg a súlyosan halmozott fogyatékosággal élő gyermekek állat asszisztált terápiájáról beszélnék és ezeket a gyermekeknek is az intézményes keretek között zajló fejlesztéséről. Jelenlegi állat asszisztált programot egy budapesti fogyatékosok ápoló-gondozó otthonában folytatunk, ahol a gyermekek számára bentlakásos elhelyezést biztosítanak. Ez az intézmény egészségügyi-szociális jellegű, amit főként azért említek, mert egy ilyen jellegű intézményben elkezdett programot egészen másképp kell felépíteni, mint egy fogyatékosok nappali intézményében folyót, hiszen az előbbi esetben a gyermekek hazajárhatnak.

Egy ápoló-gondozó otthonban a gyermekek sokkal izoláltabbak, mint az utóbb említett intézményben. A gyermekeknek nagyon ritkán van lehetőségük kimozdulni, illetve ezzel együtt elesnek attól a lehetőségtől, hogy minél több információt tudjanak szerezni a külső környezetüktől. Ezzel az a hátrány is jár, hogy a gyermekek többsége talán még soha nem látott, vagy ha látott is nem érintett kutyát. A terápia megkezdése viszont nem csak azért nehezebb, mert a gyermekek szélsőségesebben reagálnak a kutya jelenlétére. Ilyen lehet a teljes félelem és előítélet nélküli közeledés vagy nyitottság. Inkább csak nyitottságot mondanék azok esetében, akik nem tudnak helyet- és helyzetet változtatni vagy teljes elutasítással különböző okokból kifolyólag, mint például az ismeretlentől való félelem vagy tévében látott vérebektől való félelem. A nehézségek között még megemlíteném az intézmény nyújtotta környezet is, ami nagy alkalmazkodást kíván meg a kutyától. Egy hasonló jellegű intézményben a kutyának sokkal erősebb irritáló szagokat kell elviselnie, mert sokkal sterilizáltabbak a helyiségek, nagyon erős a fertőtlenítő szag. Ezen kívül a kutyának figyelmen kívül kell hagynia a kidobott pelenkákat a katéter és szonda által kibocsátott szagokat és ezek mellett a gyermekekkel teljesen természetesen kell viselkednie annak ellenére, hogy egészen más testszaguk van a sok gyógyszer szedése következtében. Valamint, ami szintén része a terápiás vizsgának, hogy mikor fogadhatnak el ételt a kutyák, mivel ezekben az intézményekben minden pillanatban ki vannak téve a kísértésnek, hogy egy kis ételt vegyenek magukhoz. Mert a gyermekek nagy részét etetik és ennek következtében az étel körülbelül a kutya fej magasságában helyezik el, illetve a nyitott konyhákat is figyelmen kívül kell tudni hagynia. A kutyában nagyon erősen élnie kell, hogy ételt csak engedélyjel fogadhat el és nem önkiszolgálásos rendszer van. Ezek a problémák természetesen még a foglalkozások előtt merülhetnek fel, ha a kutya már felejtett a terápiás vizsga után vagy nincsen

megfelelően szoktatva. Hiszen akik tényleg foglalkoznak kutyákkal tudják, hogy az elért eredményeket és képzettséget szinten is kell tartani.

Remélem Magyarországon is egyre nagyobb teret kap a kutyás terápia az ezekhez hasonló intézményekben is, hiszen ezen a területen is egyre többet foglalkoznak a fejlesztésben a motiváció szerepével. A motiváció röviden a cselekvés forrása, előidézője és a cselekvés meghatározója és véleményem szerint ezen a területen is a kutya legnagyobb segítséget a motiválásban adja. A kutyával való játék pozitív élmények keltésével növeli a sikerélményt és az esetleges kedvezőtlen elvárások, vagyis a gyermek képességeit meghaladó követelmények nem akadályozzák a gyermeket a kutyával való foglalkozás során. A program során az egyik fő cél, a kedvező tanulási tapasztalat elérése, amely a pozitív énkép, önbizalom kialakítására, sikerorientációra, elérhető fejlesztési célok kijelölésére irányul.

A foglalkozások alatt felmerülhető főbb nehézségek, hogy a súlyosan halmozott fogyatékossgal élő gyermekek mozgástempója lassú. a gyermek reakcióját ki kell várni. A kutya hatására tapasztalataink szerint a reakciókat könnyebb kiváltani és az érdeklődést fenntartani, viszont a végrehajtás lassú egy kutya igényeihez képest. Ennek ellenére nagyon fontos, hogy a gyermek reakcióira választ kapjon. Alkalmazkodni kell a gyermekhez, tudnunk kell, hogy mennyi időre van szüksége a mozgáshoz. Ennek ismeretében nem szabad hagyni, hogy a kutya ne reagáljon például arra, hogy a gyermek eldobta a labdát. Nem szabad hagyni, hogy a helyzet a kutya számára érdektelenné váljon. Valamint egy másik nehézség a gyermekek akaratlan izomösszehúzódása, melynél a kutyának nem szabad meneküléssel reagálnia, ha ilyen reakció váltódik. Sem akkor, mikor közvetlen testi kontaktusban van a kutyával, sem akkor amikor nincs.

A program megkezdése mindig teljes felméréssel kezdődik. Ebbe beleértem a gyermek teljes papírjainak átnézését, illetve a gyermek megfigyelését kötetlen és kötött foglalkozások keretében. A fejlesztési programot a megfigyelt jegyek és a kutya képességei alapján állítom össze. Előtérbe helyezve a gyermek azon képességeit, amely a rendelkezésemre álló kutyával a leginkább fejleszthetők. Ezt úgy értem, hogyha tudom, hogy a kutyám a lassú tempó ellenére is szívesen és sokáig aktivizálható labdás játékokkal, akkor a gyermek szem-kéz koordinációjára, illetve a fogás elengedésére helyezem a hangsúlyt. Viszont ha nem aktivizálható sokáig labdával, akkor a taktilis észlelésére helyezem a hangsúlyt. De ez csak egy példa, mert ezek a kutya és a gyermek ismeretében nagyon sokféleképpen variálhatóak és változtathatóak.

A terápia során a főszerepet a mozgásnevelés kapja és ezen keresztül más részterületek fejlesztése is megvalósul. A halmozott fogyatékossg kialakulásáért leggyakrabban a központi idegrendszer komplex organikus sérülése felelős. A diagnózistól függően kell meghatározni, hogy a mozgásnevelésbe ágyazottan, milyen részterületeket fejleszthetünk még. A kutyás terápiás foglalkozások alatt is alap, hogy a gyermek számára megtaláljuk a biztonságos és optimális testhelyzeteket. Tehát a kutyával való munka során is elsődleges szempont, hogy megakadályozzuk a

kóros mozgásformák kiváltódását. A korrigált testhelyzetekre ebben az előadásban nem térnek ki, mivel ez gyógypedagógiai tanulmányokhoz tartozik.

A fejlesztés során az érzékelés- észlelés aktivizálására, a szenzomotoros funkciók fejlesztéséhez a bazális stimuláció egyes elemeit veszem át a kutyával való terápiában. A megszerzett tapasztalatokon és információkon keresztül adunk segítséget a gyermek számára, hogy minél jobban megismerhesse környezetünket.

Elsődlegesen szomatikus ingereket nyújtunk a gyermek számára, hogy ennek segítségével a gyermek megtapasztalhasssa, hogy van teste és az elhatárolódik a környezettől, valamint, hogy ő maga hatni tud a környezetére. Ezzel a testséma és mozgáskoordináció előfeltételeit teremtjük meg.

A kutyával való munka során az érzékelési területek különböző eredményességgel fejleszthetők a bazális stimuláció módszereit alapul véve. A bazális stimuláció elemei közül leginkább az akusztikus és taktilis-haptikus ingerlést, valamint a vibratorikus érzékelés fejlesztését alkalmazom.

A kutyával történő akusztikus ingerlésnél segítjük a gyermeket, hogy a hangokat a térben elhelyezze, lokalizálja.

Vibratorikus érzékelést fejleszthetjük, ha a gyermek fejét a kutya részére helyezzük. A közvetlen testi kapcsolatban érzékeli a kutya testének rezgéseit, érzékeli a légzés ritmusát és szívverését.

A különböző fejlesztések során hangsúlyt fektetünk a figyelem, emlékezet, koncentrációképesség fejlesztésére is. Vagyis a különböző feladatok fő célja mellett ezek a fejlesztési területek is megjelennek.

Tapasztalataink szerint a gyermek figyelmét könnyebb fenntartani a kutyával való foglalkozások alatt, mint a hagyományos foglalkozásokon. A kutyával való játék során a gyermek reakcióira adott válaszok sokkal erőteljesebbek, intenzívebbek, mint a csupán játékeszközökkel végzett játéktevékenység. Vegyünk egy helyzetet a fogás- elengedés fejlesztésére. A legegyszerűbb helyzet, mikor a gyermektől elkérünk valamit, majd a sikeres végrehajtást követően szóbeli megerősítést kap a gyermek. Ez a helyzet sokkal nagyobb megerősítést nyújt, ha a szóbeli megerősítést még a kutya válasza is megerősíti.

A kutya ezen kívül erős motiváció a gyermek számára a mozgás terén. A mozgáskorlátozott gyermekek nagy részénél a sok kudarcélmény hatására kialakul egy mozgásmotivátlanság, melynek következtében nehéz őket mozgásra ösztönözni. A kutyával való játék során ez is könnyebb.

Ezért a fejlesztés kezdeti stádiumát hosszabbra kell tervezni az ismerkedés és kapcsolatfelvétel területén. Kutyával való ismerkedés. A gyermekeknek nagy részének ismeretlen lesz egy kutya jelenléte, valamint egy kutya tapintása és az, hogy "ez a valami" mozog is.

A terápiás foglalkozások szervezése során nagy hangsúlyt kell fektetni a rendszerességre. A rövid és hosszú távú emlékezet sérülése miatt, a lassú fejlődés miatt, fontos, hogy rendszeresen napirendbe ágyazottan látogassuk ezeket a gyermekeket. Vigyázni kell! Ha a folyamat megszakad a kutyás vagy a gyermek betegsége vagy egyéb okok következtében számolni kell azzal, hogy az addig elért eredmények nagy része el fog veszni.

Az óratervezés során, annak ellenére, hogy ez kutyával történik, ugyanúgy adjunk keretet. A gyermek számára érzékelhetően legyen kezdete és befejezése az órának. A gyermek egyéniségéhez és kutya képességeihez igazítva találjunk ki üdvözlési és búcsúzási rituálékat.

A foglalkozásokon zajló cselekvéseket folyamatosan kísérjük beszéddel, mint a hagyományos foglalkozásokon, valamint minél többször ugyanazt a kifejezést használjuk.

A program egész időtartama alatt biztosítva legyen elegendő hely és idő, valamint, hogy a foglalkozások zavartalanul tudjanak folyni. Ne legyenek megszakítva benyitogatás vagy csak egy kérdés ürügyén. A gyermeknek adjunk esélyt ezeken a foglalkozásokon, hogy csak a kutyára tudjon koncentrálni és ne legyen megzavarva.